

Noorderland

LIFESTYLEMAGAZINE OVER NOORD-NEDERLAND

Landgoed Dickninge
Een erfenis van eeuwen

Zoet & zuur
Rabarber 3x anders

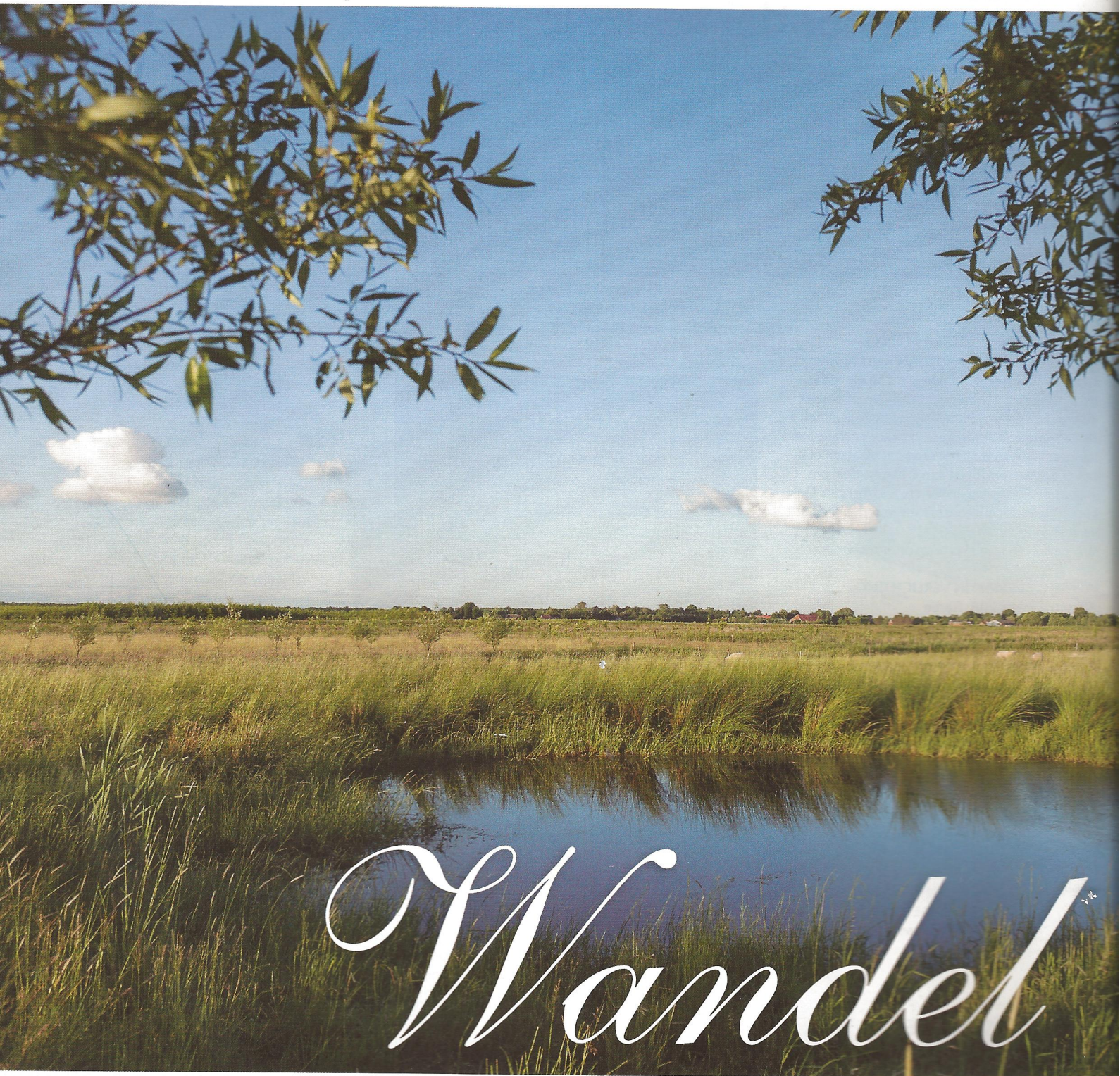
Dooruit...
we gaan eropuit!

ok in dit nummer: restauratie van jugendstilvilla in Steenwijk •
flied van chef-kok op de Opperdoezer Ronde • waar is de patrijs?

Reiderwolde

Langs bloemrijke graslanden, bossen en een kronkelend

door het landschap
van vroeger

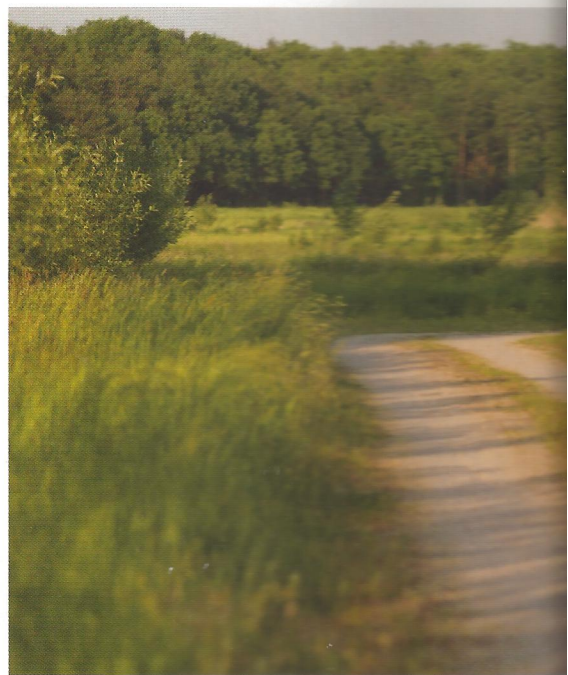
Productie: Fred Ootjers, fotografie: Andries de la Lande Cremer

Landschapsgidsen Trudy de Weerd en Elly Bosman

Wild, woest en ledig. Zo zag het landschap in Oost-Groningen er lang geleden uit. Daarna tekende de ruilverkaveling rechte strepen door de landerijen. Tegenwoordig ziet een deel van het gebied er weer net zo uit als vroeger: moeras, bloemrijke graslanden, bossen en een kronkelend riviertje. Wandel mee door Reiderwolde en ervaar hoe het landschap er in de middeleeuwen bij lag.

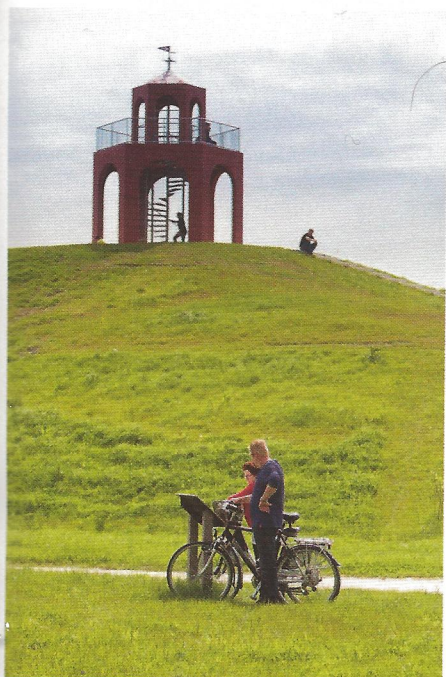
Een bloeiend
natuurgebied
vol leven

Startpunt: de parkeerplaats aan de Oostwolderweg, die tussen het natuurgebied Reiderwolde en Blauwestad richting Finsterwolde voert. Onze landschapsgidsen: Trudy de Weend en Elly Bosman. Als een van de vier agrariërs die eigenaar zijn van Reiderwolde – en die het nieuwe natuurgebied hebben aangelegd en beheren – oriënteert Trudy zich op diverse mogelijkheden om het natuurgebied op een verantwoorde wijze voor het publiek toegankelijk te maken, onder andere door het ontwikkelen van excursies. De betrokkenheid van Elly Bosman bij Reiderwolde komt voort uit een diepgewortelde passie voor de natuur, een liefhebberij die tot volle ontplooiing kwam na haar vertrek uit Den Haag naar Blijham.

Ideale routes

We wandelen over het verharde pad dat het tweehonderd hectare grote aangelegde natuurgebied doorkruist. Trudy de Weend: 'Een ideaal fietspad. En voor de wandelaars lopen er kriskras door Reiderwolde beheerspaadjes die langs de mooiste plekjes voeren'. Iedereen is vrij om die paden te betreden, ook met de hond mits die aangelijnd is. Er zijn diverse routes, de langste loopt rond het hele terrein en is zo'n tien kilometer lang. De wandelpaden door Reiderwolde maken deel uit van de Waddenwandelroute, een netwerk van wandelroutes langs de Wadden- en

Dollardkust van Nieuweschans tot Harlingen. En ze sluiten ook aan op de wandel- en fietspaden van Blauwestad.

Veel te ontdekken

Als we verder lopen, passeren we een kronkelend slootje dat door gids Trudy de 'Nieuwe Tjamme' wordt genoemd: 'Van alle liniaalrechte sloten die hier eerder door het gebied liepen, is er niet eentje overgebleven. Ze zijn allemaal dichtgegooid, maar van sommige zijn kleine gedeeltes opgehouden met de bedoeling dat die zich ontwikkelen tot kikkerpoelen.' Je komt ze over het hele terrein tegen en ze zitten inderdaad vol leven. De Nieuwe Tjamme – vernoemd naar het oorspronkelijk kronkelende riviertje dat de Tjamme ooit was – is nieuw gegraven, waarbij gebruik is gemaakt van het hoogteverschil dat in het gebied van plus 6 NAP naar min 1 NAP vervalt. 'Net als bij de kikkerpoelen komen er allerlei beestjes op de sloot af en valt er voor de natuurliefhebber van alles in te ontdekken'.

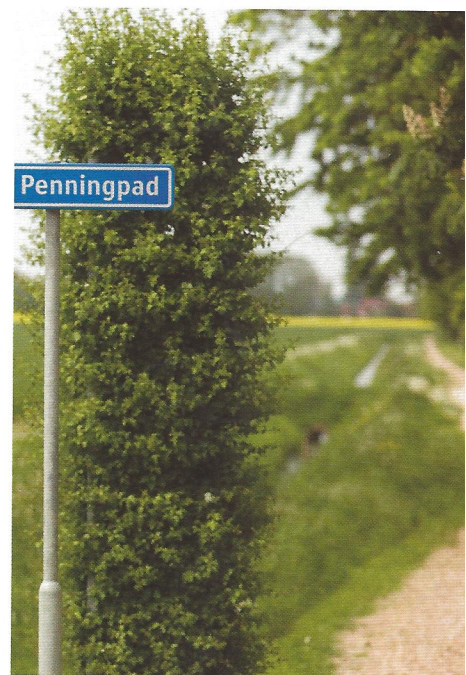
Allerlei bloemen en kruiden

Al wandelend door Reiderwolde kom je een gevarieerd landschap tegen: bossen, struweelranden, kruidenrijke graslanden, moerassen, rietlanden, rijen knotwilgen, ouderwetse hoogstamfruitbomen, kikkerpoelen en oeverzwaluwwallen. De graslan-

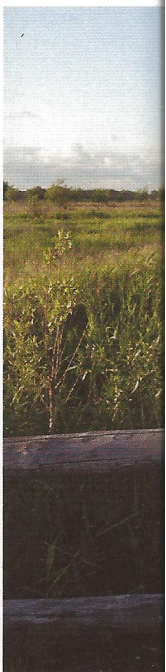
den van Reiderwolde worden beheerd volgens de 'verschralingsmethode', waarbij het grasgewas zoveel mogelijk wordt afgevoerd. Hierdoor verarmt de bodem, waardoor allerlei bloemen en kruiden de concurrentie met het gras beter aankunnen. Als deze methode van maaien en afvoeren jarenlang wordt toegepast, zal op den duur het graslandtype 'dotterbloemhooiland' ontstaan. Dit is een bloemrijk, natuurlijk graslandtype met de dotterbloem als kenmerkende soort. Schotse Hooglanders kom je niet tegen in Reiderwolde. De eigenaren willen het natuurgebied houden zoals het nu is en niet laten beïnvloeden door begrazing en bemesting van deze roodbruine runderen. Trudy: 'Er graast in het gebied alleen een koppeltje schapen, en wat er verder nog van zichzelf loopt als hazen, konijnen en reeën. Daarnaast is het een aantrekkelijk gebied voor allerlei vogelsoorten. In de lage, natte delen vestigen zich moeras-, riet- en watervogels zoals de roerdomp, de rietzanger en de aalscholver. In de graslanden komen de patrijs, de Kievit en de scholekster voor. En in de winter worden de graslanden massaal bezocht door ganzen.'

Overal elzenbosjes

Op weg naar de heuvel met haar markante torentje zie je overal elzenbosjes staan. Toen de eigenaren van het natuurgebied de eiken,

Het natuurgebied is met zijn vele paadjes voor zowel wandelaars als fietsers toegankelijk. Vanaf de uitkijktoren heb je een adembenemend uitzicht.

elzen en essen lieten aanplanten, gaven ze opdracht om ze als een dronkenman te planten. Trudy: 'Op een manier dus alsof de zaadjes daar door de natuur zelf naartoe zijn gebracht. We moesten er echt op blijven letten, omdat het blijkbaar in de mens zit om ze tóch op rechte rijen te zetten'. Naast het aanplanten is er ook een bosgedeelte ingezaaid, een methode die honderd jaar geleden gebruikelijk was. Aan de andere kant van het pad, een tiental meters verderop, kwamen de vroegere gemeentes Beerta, Finsterwolde en Winschoten samen. 'We willen op die plek in de toekomst als herinnering daaraan de drie voormalige gemeentewapens plaatsen.'

Magnifiek uitzicht

We komen aan bij de tien meter hoge heuvel, waar in een uitholling aan de voet een amfitheater is aangelegd. De heuvel is opgeworpen van grond die vrij kwam bij het graven van de ringvaart rond het natuurgebied en ligt boven op een natuurlijke hoogte in het landschap, de drumlin, een glaciële stuwwal uit de voorlaatste IJstijd. Met de aanleg van de heuvel is dit herkenningsteken het hoogste punt van de provincie Groningen, zeker wanneer ook de ruim zeven meter hoge uitkijktoren wordt meegerekend. Vanuit de toren heb je aan alle kanten een magnifiek uitzicht over het omliggende gebied. Je ziet de kerktorens van

Reiderwolde ligt in het Oldambt, een uitzonderlijk mooi en karakteristiek gebied in Oost-Groningen. De streek, vroeger de Graanrepubliek van Nederland genoemd, biedt een gevarieerde afwisseling van oude dorpjes, prachtige natuurgebieden, bossen, historische boerderijen, molens en tal van andere bezienswaardigheden. Via bewegwijzerde routes is het Oldambt fietsend en wandelend te verkennen. In het gebied staan op verschillende plaatsen Toeristische Overstap Punten (TOP). Bij een TOP kan men de auto parkeren en te fiets of te voet de omgeving verkennen.

● Smederij 1872

Aan de rand van Reiderwolde vindt men in Beerta restaurant Smederij 1872, the place to be voor een lunch of diner, een kopje koffie of een drankje. Smederij 1872 is het vertrekpunt voor een leuke fietstocht door de omgeving of een boottocht over het Oldambtmeer. www.smederij1872.nl

● 't Swieneparredies

Violette Sanders begon in 1996 in Nieuw Scheemda 't Swieneparredies. Bezoekers kunnen daar tussen de varkens rondlopen en veel leren over de dieren. www.swieneparredies.nl

● Boerderijwinkel Molema

Boerderijwinkel Molema in Nieuwolda toont een ander gezicht van de voormalige graanrepubliek: het wit van de bloesem, de vruchten van het veld, windruiven van eigen bodem. Op afspraak verzorgt Boerderijwinkel Molema excursies en proeverijen. www.boerderijwinkelmolema.nl

Finsterwolde en Beerta, de windmolens in Duitsland, de contouren van Winschoten en het nieuwe land van Blauwestad. Aan weerszijden van de heuvel staan als wachtsters twee ooievaarsnesten - maar waarin geen ooievaar zich laat zien. 'Ze vliegen hier wel over, maar landen doen ze niet', lacht Trudy.

Plek van leven

Na het mooie uitzicht dalen we de vierenveertig treden weer af en komen uit bij de ingang van wat misschien wel het meest intrigerende gedeelte van Reiderwolde is: de natuurbegraafplaats. Geen plek van dood, maar een plek van leven. Trudy: 'Mensen die voor een natuurlijke begrafenis kiezen,

houden van natuur en milieu. Ze willen geen laatste rustplaats op een reguliere begraafplaats met strakke paden en keurig onderhouden graven, maar een alternatieve plek die past bij de manier van leven die ze er altijd op na hebben gehouden.' Het bijzondere is dat er in Reiderwolde nooit graven zullen worden geruimd. De plek wordt ná de begrafenis aan de natuur teruggegeven en blijft voor altijd natuur. De materialen die als grafmarkering gebruikt worden, komen van zichzelf in het gebied voor, zoals een zwerfkei, een boomstronk of een te planten inheemse boom of struik. 'Gepolijste marmeren platen en allerlei grafornamenten zijn absoluut uit den boze'.

Genieten van rust, ruimte en verstilde schoonheid

● Glasblazerij en Galerie Old Ambt

Aan de oude Hamdijk, tussen Nieuwe- en Oudeschans, is in een monumentale herenboerderij Glasblazerij en Galerie Old Ambt gevestigd. Achter de muren van de boerderij gaat een bijzondere wereld schuil, waar glas en kleur centraal staan.

www.oldambtglas.nl

● Koffiehuis 1878

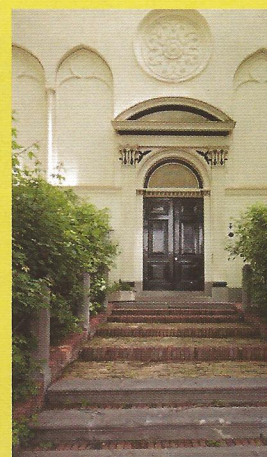
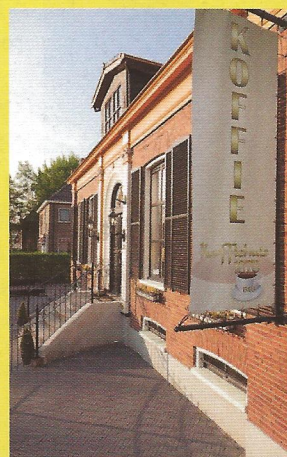
Koffiehuis 1878 is gevestigd in een karakteristiek pand in Oostwold. Naast het aroma van koffiebonen en een uitgebreide espressokaart, is het proeven van de diverse lekkernijen een genot voor mensen met een kleine trek.

www.koffiehuis1878.com

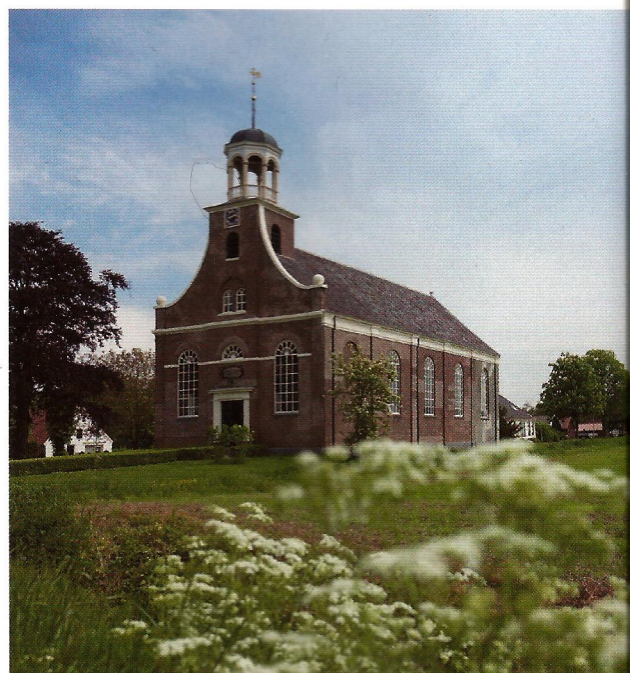
● Het Rozenpaviljoen

Midden in het Rosarium in Winschoten – een schitterende rozentuin waar in de zomer 320 verschillende soorten rozen bloeien – ligt grand-café en restaurant het Rozenpaviljoen.

www.rozenpaviljoen.nl

HET OLDAMBT

RONDLEIDING REIDERWOLDE

U kunt altijd op eigen gelegenheid wandelen door Reiderwolde. Maar wilt u meer weten over dit natuurgebied, dan kunt u ook een wandeling onder begeleiding van een van de drie landschapsgidsen maken.

Tussen 1 mei en 1 oktober worden er rondleidingen op afspraak gehouden.

Meer informatie en aanmelding:

Trudy de Weerd, tel. (06) 409 97008,
info@reiderwolde.nl

Unieke natuur

De paden over de natuurbegraafplaats voeren in een lus terug naar het amfitheater en we beginnen aan de terugtocht naar de parkeerplaats. 'Dit is de wandelroute die door de meeste mensen wordt gelopen', weet gids Elly. Het is een route van ongeveer anderhalf uur. 'Je kunt de wandeling zo lang maken als je wilt, maar het is bij slecht weer wel raadzaam om je er goed op te kleden. Reiderwolde is een jong natuurgebied en er zijn nog geen grote bomen waar je onder kunt schuilen,' geeft Elly als tip mee. Trudy: 'De *survival of the fittest* tussen het groen wordt hier nog in alle hevigheid gevoerd'. Behalve elzen groeien hier ook eiken, naaldbomen en hultst, maar die zijn volop in gevecht met het onkruid. Die strijd wordt nog eens bemoeilijkt door een paar strenge winters en droge zomers en door reeën die zelfs de blaadjes van een jonge hultst niet versmaden. 'Maar ook dat is natuur. Onze taak is het om die natuur te beheren. En nadrukkelijk niet om haar te reguleren, in de zin van gelijktrekken en standaardiseren. Met Reiderwolde willen wij als agrariërs aantonen dat we niet alleen voedsel kunnen produceren, maar ook in staat zijn kwalitatief hoogwaardige en unieke natuur in te richten en te beheren.' ●

www.reiderwolde.nl

www.natuurbegraafplaatsreiderwolde.nl

Mooie natuur en architectonische juweeltjes, zoals deze Waterstaatskerk in Nieuw-Beerta uit 1861, komen samen in Oost-Groningen.

VERDRONKEN DORP

De naam van het natuurgebied Reiderwolde is ontleend aan de naam van een verdrunken dorp. Waar nu de Dollard ligt, lagen in vroeger tijden 33 dorpen en twee kloosters. Dorpen zoals Torum, Houwingaham (recent gelokaliseerd bij Nieuweschans) en Reiderwolde.

De vertellingen over dit verdrunken Reiderland spreken nog altijd tot de verbeelding. Reiderwolde lag in een bocht aan de rechteroever van de oude Tjammie, ten zuiden van Ooster- en Westerreide. Volgens de overlevering was het een machtig en rijk dorp met twee kerken. Er woonden onder andere 180 vrouwen die allemaal een schaal van louter goud voor de borst droegen.

Na hevige stormvloed en in de middeleeuwen verdween een groot deel van Reiderland onder water. Nog lang daarna ging onder de bange en gelovige mensen, die onder zware omstandigheden moesten zien te overleven, het verhaal dat Reiderwolde was vergaan als straf voor de grote weelde van haar inwoners.

